

Загалом для адекватного перекладу нормативних юридичних текстів перекладач повинен орієнтуватися як у порівнюваних системах права загалом, так і у системах відповідних галузей права (напр. цивільного), й, зрештою, у систематиці відповідної правової норми (ієрархічних відношеннях між термінопоняттями чи термінологічними формулюваннями в межах цієї норми).

Література

1. Hoffman Lothar. Fachsprachen als Subsprachen/ Fachsprachen. Walter de Gruyter. Berlin-New York, 1998. – 155 с. 2. Baumann, Klaus-Dieter. Fachlichkeit von Texten. Egelsbach/Frankfurt/Wshington: Hänsel-Hohenhausen, 1994 – 167 с. 3. Rüthers, B., Fischer, Chr. Rechtstheorie: Begriff, Geltung, Anwendung. 5. überarb. Aufl. – München: C.H. Beck, 2010. – 640 с. 4. Wiesmann, Eva. Qualität der Rechtsübersetzung – der Beitrag von JUSLEX // Translationsqualität. Peter A. Schmitt ... (Hrsg.). Frankfurt, M. ; Berlin [u.a.]: Lang, 2007. – S. 637 – 647. 5. (ЦКУ) Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua> 6. (BGB) Bürgerliches Gesetzbuch [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de>.

Богдан Шуневич
м. Львів, Україна

Центри підготовки перекладачів технічної і військової літератури в Україні

Чимало організацій та підприємств в Україні та поза її межами потребують перекладачів, які б бездоганно володіли українською мовою, мали належну філологічну підготовку і навички письмового та усного двостороннього перекладу [1]. Тому за часи незалежності у провідних вітчизняних вищих навчальних закладах (ВНЗ) були створені кафедри теорії і практики перекладу (ТПП), які готують таких спеціалістів.

Мета доповіді – провести аналіз організації підготовки перекладачів технічної і військової літератури у вітчизняних навчальних закладах.

Матеріалом дослідження послужили Веб-сторінки кафедр теорії і практики перекладу вітчизняних ВНЗ, в тому числі військових вищих навчальних закладів, наприклад, кафедра військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка [2], спеціалізованих вищих навчальних закладах,

наприклад, навчальних закладів в системі Міністерства внутрішніх справ та інших міністерств і відомств [3], студенти-курсанти яких так само, як у військових закладах, носять однострій протягом всього курсу навчання, дотримуються військового порядку, і після завершення навчання працюють у відповідних організаціях, а також деякі загальноуніверситетські, факультетські кафедри іноземних мов, які пропонують поглиблений курс вивчення іноземних мов, лекції і практичні заняття з перекладу, наприклад, кафедра іноземних мов факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка [4], кафедра іноземних мов і військового перекладу Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного [5].

На базі проведеного дослідження кафедри підготовки перекладачів в Україні за призначенням можна умовно поділити таким чином: 1) кафедри ТПП класичних університетів, які дають універсальну підготовку для роботи з різними видами перекладу; 2) кафедри спеціалізованого технічного, військового та інших видів фахового перекладу; 3) кафедри іноземних мов, які пропонують ґрунтовну мовну підготовку, що дає можливість студентам, курсантам вільно володіти іноземною мовою професійного спрямування, кваліфіковано виконувати письмовий та усний переклад.

До кафедр перекладу «широкого профілю» класичних університетів можна віднести, наприклад, кафедри теорії і практики перекладу окремо з англійської німецької і з романських мов Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка [6], кафедри англійської мови і перекладу Інституту східних мов, зіставного мовознавства і теорії та практики перекладу, німецької мови і перекладу, романських мов і перекладу факультету перекладу Київського національного лінгвістичного університету [7], кафедри теорії та практики перекладу англійської мови, німецької філології та перекладу, романської філології і перекладу Харківського національного університету імені Василя Каразіна [8], кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка [9], кафедру теорії і практики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича [10] та ін.

Крім цього, в нашій країні створено багато спеціалізованих кафедр технічного, військового та інших видів фахового перекладу, які в основному орієнтовані на обслуговування конкретних організацій, міністерств і відомств. Розглянемо детальніше деякі центри підготовки перекладачів технічної і військової підготовки у вищих навчальних

зкладах України. Наприклад, потужними центрами підготовки перекладачів технічної літератури є кафедра теорії, практики та перекладу окремо англійської, французької і німецької мов факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» [11], кафедра ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» [12], кафедра англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (НАУ) [13], згадані вище кафедра військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка [2], факультет № 4 «Гуманітарний» Академії внутрішніх військ МВС України [3] та ін.

Останнім часом деякі загальноуніверситетські, факультетські кафедри іноземних мов створили умови для поглибленого вивчення іноземних мов, організували читання лекцій і практичних занять з перекладу, семінари, конференції, наприклад, кафедра іноземних мов факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка [4], кафедра іноземних мов і військового перекладу Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного [5], кафедра іноземних мов та технічного перекладу (ІМтаТП) Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) [14] та ін.

На кафедрі ІМтаТП створені всі умови для оволодіння курсантами і студентами іноземними (англійською, німецькою і французькою) мовами. У розпорядженні кафедри є сучасна лабораторія комбінованого навчання, зарубіжні і власні навчальні матеріали (посібники, методичні рекомендації, словники, дистанційні курси), діє щомісячний семінар «Теорія і практика військового і технічного перекладу», проводиться Міжнародна конференція «Лінгвістичні проблеми та інноваційні підходи до викладання чужоземних мов у вищих навчальних закладах», відбуваються засідання «Англійського клубу» окремо для офіцерів і курсантів/студентів [14]. Наш університет увійшов у Європейську асоціацію споріднених нам університетів, а отже офіцери і курсанти мають можливість стажуватися в європейських університетах та організаціях, тобто користуватися іноземними мовами на практиці.

Спорідненими кафедрами підготовки перекладачів технічної літератури для різних напрямів народного господарства є кафедри прикладної лінгвістики. Наприклад, кафедра прикладної лінгвістики у Національному університеті «Львівська політехніка» [15], до створення якої мав безпосереднє відношення автор цієї доповіді, була організована при тодішньому факультеті комп'ютерних наук університету з метою надання студентам цього факультету ґрунтовних знань

з англійської мови на рівні перекладача технічної літератури, чого їм не вистачало після закінчення університету для вигідного працевлаштування у зарубіжні фірми і створення таких фірм міжнародного значення в Україні. З цією метою вступники на спеціальність «Прикладна лінгвістика» здавали вступні екзамени з англійської мови, математики та української мови і літератури. Але після проведення різних реорганізацій у цій сфері теперішні вступники здають під час вступу результати із ЗНО з англійської, української мов і літератури та історії України, тобто вступні екзамени на спеціальність «Прикладна лінгвістика» уніфіковані для всіх ВНЗ України.

Проведене дослідження дало можливість прийти до висновку, що в нашій країні створено достатньо кафедр теорії і практики перекладу, а отже вдалося заповнити ринок праці необхідними для народного господарства спеціалістами. На нашу думку, зараз потрібно більше приділяти уваги якості підготовки перекладачів і зосередитися на їх підготовці для конкретних цілей, на яких повинно бути державне замовлення відповідним міністерством або відомством.

Наступним кроком повинна бути організація центрів перепідготовки перекладачів галузевої науково-технічної літератури.

Важливими подіями в житті перекладачів є участь у спеціалізованих конференціях, семінарах з військового і технічного перекладу, якими є конференція і семінар, організовані, відповідно, кафедрою англійської філології і перекладу НАУ та кафедрою іноземних мов і технічного перекладу ЛДУ БЖД.

Для покращення якості підготовки перекладачів технічної і військової літератури потрібно створити між університетську базу даних про перекладені патенти, статті, матеріали конференцій в Україні, а також базу записів синхронних перекладів, наприклад, під час міжнародних наукових конференцій, які проводяться в Україні і вітчизняними перекладачами за кордоном.

Література

1. Шуневич Б. Про стан перекладу фахової літератури у Києві та Львові / Б. Шуневич // Наукова спадщина професора Ю.О. Жлуктенка та сучасне мовознавство: Зб. наук. праць. – Київ: КНУ, 2000. – С. 281-285.
2. Кафедра військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Режим доступу: <http://www.mil.univ.kiev.ua/department/1311858397>. – Заголовок з екрана, 2012.
3. Факультет № 4 «Гуманітарний» Академії внутрішніх військ МВС України. – Режим доступу: <http://avv.gov.ua/about/structure/faculty4>. – Заголовок з екрана, 2012.
4. Кафедра іноземних мов факультету міжнародних відносин Львівського національного

університету імені Івана Франка. – Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua/faculty/intrel/kim.htm>. – Заголовок з екрана, 2012. 5. Кафедра іноземних мов і військового перекладу Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного. – Режим доступу: http://www.asv.gov.ua/content.php?page=6_1&lang=uk. – Заголовок з екрана, 2012. 6. Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Режим доступу: <http://www.philology.kiev.ua>. – Заголовок з екрана, 2012. 7. Факультет перекладу Київського національного лінгвістичного університету. – Режим доступу: <http://www.knlu.kiev.ua/?AC=14>. – Заголовок з екрана, 2012. 8. Кафедри перекладу Харківського національного університету імені Василя Каразіна. – Режим доступу: <http://www.univer.kharkov.ua>. – Заголовок з екрана, 2012. 9. Кафедри перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка. – Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua>. – Заголовок з екрана, 2012. 10. Кафедра теорії і практики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. – Режим доступу: <http://www.ktrp.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>. – Заголовок з екрана, 2012. 11. Факультет лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – Режим доступу: http://kpi.ua/kpi_fl. – Заголовок з екрана, 2012. 12. Кафедра ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». – Режим доступу: <http://www.kpi.kharkov.ua/ua/home/department/?id=18>. – Заголовок з екрана, 2012. 13. Кафедра англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету. – Режим доступу: http://gmi.nau.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=2. – Заголовок з екрана, 2012. 14. Кафедра іноземних мов та технічного перекладу Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. – Режим доступу: <http://ejournal.at.ua/intro>. – Заголовок з екрана, 2012. 15. Кафедра прикладної лінгвістики у Національному університеті «Львівська політехніка». – Режим доступу: http://iknit.lp.edu.ua/kafedra_pl. – Заголовок з екрана, 2012.

Світлана Шурма, Анастасія Кульчицька
м. Київ, Україна

Стратегії перекладу okazіonalіzmів (на матеріалі романів Л. Керрола)

Із розвитком наукової і творчої думки у мовленні природно утворюються нові поняття, а отже і слова, тим самим даючи поштовх до появи okazіonalіzmів. Такий незначний прошарок новоутворених за наявними в мові моделями слів пронизує майже всі стилі мовлення як у синхронії, так і діахронії, проте не відрізняється загальноживаністю, а отже із часом втрачається. Okazіonalіzmaм присвячено досить багато робіт у рамках загального мовознавства [1; 2; 3; 4; 5 та ін.] і російської

школи перекладознавства [6; 7; 8 та ін.], проте у рамках української школи існують лише поодинокі праці [напр., 9]. Тож, актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням прийомів художнього перекладу індивідуально-авторських okazіonalіzmів з англійської на українську мову.

Мета дослідження полягає у встановленні адекватності обраних стратегій перекладу okazіonalіzmів Л. Керрола українським перекладачем В. Корнієнко. Указана мета обумовила необхідність поставити та вирішити такі завдання: (1) визначити стратегії перекладу, ужиті В. Корнієнко при перекладі okazіonalіzmів творів Л. Керрола «Аліса в Країні Чудес» та «Аліса у Задзеркаллі» для видавництва А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА; (2) встановити межі адекватності обраних стратегій перекладу.

Тож, під okazіonalіzмом розуміємо мовленнєві новоутворення за допомогою словотворчих засобів мови, що не входять до нормативного узусу та характеризуються експресивністю й номінативною факультативністю, а у художніх текстах створюють певний стилістичний ефект [2: 11-25; 3: 7; 10: 5].

У серії романів Л. Керрола «Аліса в Країні Чудес» та «Аліса у Задзеркаллі» okazіonalіzми слова, ужиті автором, загалом пов'язані із створенням персонажів і реалій вигаданого, фантастичного світу, до якого потрапляє Аліса. За способом творення можна виділити такі види okazіonalіzmів: ті, що утворені морфолого-синтаксичним споробом, напр., *unbirthy* [12: 99], *brillig* [12: 101], або способом ускладненої редуплікації [13: 186], напр., *Humpty Dumpty* [12: 91], гібридні слова, напр., *Rocking-horse-fly* [12: 51], *Snap-dragon-fly* [12: 51], та так звані слова-нісенітниця, напр., *jabberwocky* [12: 26], що, вжиті в контексті, нагадують звичні слова завдяки звуковій схожості морфем або позиції у реченні. Власне, із вживанням okazіonalіzmів у творчості Л. Керрола пов'язаний стилістичний ефект мовної гри, або процесу «направленої (програмуючої) асоціативної дії на адресата, що досягається за допомогою різних лінгвістичних механізмів» [14: 10]. Так, мовна гра, ефект якої досягається завдяки неочікуваності асоціації, як наприклад, у омонімії слова *antipathy* (антипатія) та *anti+path* (проти+доріжка/шлях) у словах Аліси “*I wonder if I shall fall fight through the earth! How funny it'll seem to come out among the people that walk with their heads downwards! The antipathies, I think –*” [11: 5], налаштовує читача на сприймання іншого світу, де звичні слова вже не можуть існувати у своєму прямому значенні. Дослідники творчості Л. Керрола стверджують, що у романах про Алісу світ, створений письменником, це філософсько-скептичний хаос, у якому «заплутані людські взаємини»

НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВІАЦІЙНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(Україна)
Гуманітарний інститут
Кафедра англійської філології
і перекладу

НАЦИОНАЛЬНЫЙ
АВИАЦИОННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Украина)
Гуманитарный институт
Кафедра английской филологии
и перевода

СИБІРСЬКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(Російська Федерація)
Інститут економіки, управління
та природокористування
Кафедра
ділової іноземної мови

СИБИРСКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Российская Федерация)
Институт экономики, управления
и природопользования
Кафедра
делового иностранного языка

**ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНИЙ ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

Матеріали V Міжнародної науково-практичної
конференції

06.04 - 07.04. 2012

Материалы V Международной научно-практической
конференции

**СПЕЦИАЛЬНИЙ И
ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД:
ТЕОРИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ, ПРАКТИКА**

Київ
«Аграр Медіа Груп»
2012

УДК: 81' 25 (082)

Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: матеріали доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції 6-7 квітня 2012 р. / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2012. – 436 с.

Збірник містить матеріали доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції з питань теорії та практики перекладу, що відбулась 6-7 квітня 2012 року на кафедрі англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Спеціальний і художественний переклад: теория, методология, практика: материалы докладов V Международной научно-практической конференции 6-7 апреля 2012 г. / под общей ред. А.Г. Гудманяна, С.И. Сидоренко. – Киев: Аграр Медиа Групп, 2012. – 436 с.

Сборник содержит материалы докладов на V Международной научно-практической конференции по актуальным вопросам теории и практики перевода, которая состоялась 6-7 апреля 2012 года в Национальном авиационном университете (г. Киев, Украина).

General and Specialist Translation / Interpretation: Theory, Methods, Practice: Proceedings of the 5th International Conference. – Kyiv: AgrarMediaGroup, 2012. – 436 p.

The book contains papers presented by the participants of the 5th International Conference on theory and practice of translation / interpretation held at the National Aviation University (Kyiv, Ukraine) on 6-7 April 2012.

Голова організаційного комітету:

Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., в.о. директора Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (Україна)

Председатель оргкомитета:

Гудманян А.Г., д-р филол. наук, проф., и.о. директора Гуманитарного института Национального авиационного университета (Украина)

Заступники голови оргкомітету:

Сидоренко С.І., канд. філол. наук, доцент каф. англійської філології і перекладу Гуманітарного ін-ту НАУ;

Разумовська В.А., канд. філол. наук, проф. кафедри ділової іноземної мови Ін-ту економіки, управління та природокористування Сибірського федерального університету, голова Красноярського регіонального відділення Спілки перекладачів Росії

Заместители председателя оргкомитета:

Сидоренко С.И., канд. филол. наук, доцент каф. английской филологии и перевода Гуманитарного ин-та НАУ;

Разумовская В.А., канд. филол. наук, проф. кафедры делового иностранного языка Ин-та экономики, управления и природопользования Сибирского федерального университета, руководитель Красноярского регионального отделения Союза переводчиков России

Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (Протокол № 6 від 14.03.2012 р.)

ISBN 978-617-646-045-9

Лиа Абуладзе, Андреас Лудден
г. Мюнстер, Германия

Марина Цветаева о переводе

Общезвестно, как сложен перевод поэтического произведения. Считается даже, что это почти невыполнимая задача, особенно, когда речь идёт о настоящей поэзии. Как пишет Йосиф Бродский в предисловии к двухтомнику прозы Марины Цветаевой, «Поэзия это не «лучшие слова в лучшем порядке», это - высшая форма существования языка» [1: 12].

Язык поэзии обладает своими собственными фонологическими, морфологическими, синтаксическими и семантическими правилами, отличными от правил разговорного и литературного языков. Но не следует забывать, что эти правила принадлежат одновременно и тому языку, на котором творит поэт, а следовательно зависимы от конкретного языка. И поэт, пишущий на одном определенном языке, в принципе остаётся в его плену, хоть и преображает его, расширяет и творит что-то новое, своё.

Все характерные свойства поэтического текста выступают особенно чётко при попытке его перевода.

Что является задачей переводчика? Некоторые читатели и критики считают, что задача переводчика – полностью идентифицировать себя с автором текста [2: 6]. Но что это значит – идентифицировать себя с автором? Ведь это в сущности подразумевает **стать автором**, т.е. выразителем **собственных** мыслей и чувств, своего *ego*, тогда как переводчик должен выразить не себя, а другого, т.е. взять выраженное другим (**чужое**) и передать его дальше, но уже собственными средствами, на своём языке. Как точно выразился американский переводчик Виллард Траск [2: 7], переводчик уподобляется скорее актеру, который вживается в **чужие** мысли и чувства и выражает их. Конечно, переводчик, как и актер, не может полностью исключить себя и его *ego* не может не проявляться при переводе.

Переводчик должен ставить себе целью не только передать мысли и чувства автора, но и дать представление (в определённой степени) о лингвистических и культурных особенностях переводимого текста. Об этом в своих лекциях «О различных методах перевода» писал ещё в начале 19-го века Шлайермахер.

Всё-таки основным требованием к переводу, как простых читателей, так и литературоведов, занимающихся теоретическими и практическими вопросами перевода, является его эквивалентность

Анна Циркаль. Проблема перекладу інтернаціоналізмів та «фальшивих друзів перекладача» в науково-технічній літературі..... 385

Леонід Черноватий. Механізми й процедури у засвоєнні мовленнєвої та перекладацької діяльності..... 389

Anna Chesnokova. This is [Her] Letter to the World or Are Ukrainians Receptive to Dickinson in Translation? 393

Elena Chistova. Translation Problems of Borrowing the Terminological System “Branding” 397

Олена Шаблій. Когезія та когерентність нормативних текстів ФРН та України як чинники юридичного перекладу 402

Богдан Шуневич. Центри підготовки перекладачів технічної і військової літератури в Україні 406

Світлана Шурма, Анастасія Кульчицька. Стратегії перекладу okazionalizmів (на матеріалі романів Л.Керрола)..... 410

Наталья Юзефович. Иноязычный текст в билингвальной художественной прозе: переводить или...? 414

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 421